

ПРОГРАМ ДРЖАВНОГ СТРУЧНОГ ИСПИТА

ЗА ДРЖАВНЕ СЛУЖБЕНИКЕ СА ВИСОКИМ ОБРАЗОВАЊЕМ

Уставно уређење

Појам и материја Устава. Почети и развој уставности у Србији до 1918. године. Уставни развој Србије у првој Југословенској држави. Уставни развој и распад друге Југославије. Устав Републике Србије из 1990. године. Устав СРЈ из 1992. године. Државна заједница СЦГ. Уставна преамбула. Начела Устава. Грађанска (народна) сувереност. Владавина права. Подела власти. Политички плурализам. Забрана сукоба интереса и световност државе. Покрајинска аутономија и локална самоуправа. Људска и мањинска права - појам и основна начела. Право на достојанство и слободан развој личности. Право на живот и неповредивост физичког и психичког интегритета. Забрана ропства, положаја сличног ропству и принудног рада. Право на слободу и безбедност - уставни режим кршења слободе. Уставни режим притвора. Право на правично суђење. Посебна права окривљеног. Правна сигурност у оквиру казненог права. Право на рехабилитацију и накнаду штете. Право на једнаку заштиту права и на правно средство. Право на правну личност. Право на држављанство. Слобода кретања и неповредивост стана. Тајност писама и других средстава општења и заштита података о личности. Слобода мисли, савести и вероисповести. Приговор савести. Слобода мишљења и изражавања и слобода изражавања националне припадности. Слобода медија и право на обавештеност. Изборно право. Слобода окупљања. Слобода удруживања. Право на имовину. Уставни режим права на рад и права на штрајк. Право на образовање. Право на здраву животну средину. Посебна права везана за дете и породицу. Права странаца. Посебна права припадника националних мањина. Економско уређење и јавне финансије. Положај и надлежности Народне скупштине. Састав Народне скупштине - избор и трајање мандата народних посланика. Имунитет народног посланика. Начин рада и одлучивања у Народној скупштини и право предлагања закона. Референдум. Распуштање Скупштине. Положај и надлежности председника Републике. Избор, мандат и престанак мандата председника Републике. Положај, састав, надлежности и одговорност Владе. Избор и трајање мандата Владе. Интерпелација. Гласање о неповерењу Влади или члану Владе. Гласање о поверењу Влади. Оставка председника Владе и разрешење и оставка члана Владе. Уставни положај државне управе. Уставни положај заштитника грађана. Војска Србије. Судови - појам и начела о судовима. Врховни касациони суд. Врсте судова - судски систем. Избор судија и престанак судијске функције према Уставу Републике Србије. Високи савет судства. Појам јавног тужилаштва и избор и положај републичког јавног тужиоца. Јавни тужиоци и заменици јавног тужиоца. Систем одговорности у јавном тужилаштву. Државно веће тужилаца. Уставни суд - положај и надлежности. Поступак, оцене уставности и законитости и уставна жалба. Састав Уставног суда и престанак дужности судије Уставног суда. Уставне основе територијалне организације Републике Србије. Аутономне покрајине, положај и надлежности. Финансијска аутономија и правни акти аутономне покрајине. Локална самоуправа - појам и положај по Уставу Републике Србије. Надлежности јединице локалне самоуправе. Правни акти и органи јединице локалне самоуправе. Надзор над радом општине и заштита локалне самоуправе. Финансирање локалне самоуправе. Месна самоуправа. Локални избори. Хијерархија правних аката. Објављивање закона и других правних аката, забрана њиховог повратног дејства и језик поступка. Ванредно стање. Ратно стање. Промена Устава.

***¹Спречавање сукоба интереса при вршењу јавних функција. Врсте сукоба интереса у вршењу јавне функције. Забрана вршења друге јавне функције. Вршење функција у политичкој странци, односно политичком субјекту. Обављање другог посла или делатности. Обављање другог посла или делатности у време ступања на јавну функцију. Обавеза пријављивања о постојању сукоба интереса. Забрана оснивања привредног друштва или јавне службе за време вршења јавне функције. Чланство у удружењу и органима удружења. Пренос управљачких права за време вршења јавне функције. Забрана заснивања радног односа или пословне сарадње по престанку јавне функције. Обавеза пријављивања имовине функционера. Поклони. План интегритета. Превенција корупције. Агенција за борбу против корупције. Надлежност Агенције за борбу против корупције. Органи Агенције за борбу против корупције. Одбор Агенције. Директор. Стручна служба Агенције за борбу против корупције.

Основи система Европске уније

Специфичности ЕУ као међународне организације ; Надлежности ЕУ; Поштовање основних права и слобода и блиски односи са суседима; Право грађанства ЕУ; Економска, царинска и монетарна унија; Државе чланице ЕУ и државе кандидати за пријем у чланство; Придруживање ЕУ прекоморских држава и територија; Развој европских интеграционих процеса – оснивачки акти ЕУ; Уговор о оснивању Европске заједнице за угљ и челик ; Уговори о оснивању Европске економске заједнице и Европске заједнице за атомску енергију; Уговор о спајању и Јединствен европски акт; Уговор о оснивању Европске уније; Уговор из Амстердама; Уговор из Нице; Уговор о Уставу за Европу; Уговор из Лисабона; Оснивачки уговори који су на снази; Поступак у вези са изменама уговора на којима се заснива ЕУ; Институције/органи ЕУ; Европски парламент; Европски савет; Савет (Савет ЕУ, Савет министара); Комисија (Европска комисија); Суд правде ЕУ; Европска централна банка; Ревизорски суд (Финансијски суд); Улога Европског омбудсмана; Консултативни органи ЕУ; Економско-социјални одбор; Одбор регија; Улога Европске инвестиционе банке; Улога парламената земаља чланица; Спољне активности ЕУ и заједничка спољна и безбедносна политика; Врсте и области надлежности ЕУ; Области у којима ЕУ има искључиву надлежност; Области у којима постоји подељена надлежност; Судска и полицијска сарадња; Економска, социјална и територијална кохезија; Поступак доношења и правни акти ЕУ; Правни акти ЕУ; Законодавни поступци и законска акта ЕУ; Улога сталних тела у припреми и спровођењу прописа ЕУ; Комитет сталних представника и посебни комитети; Одбори Европског парламента; Систем посебних тела у поступку извршења прописа (комитологија); Право ЕУ; Примарни извори права; Секундарни извори права; Правне тековине ЕУ; Примена права ЕУ; Придруживање, кандидатура за чланство и приступање ЕУ; Споразум о стабилизацији и придруживању и прелазни споразум; Критеријуми за пријем у чланство ЕУ; Закључивање уговора о приступању ЕУ; Поступак иступања из ЕУ.

---

¹ Извор: Закон о Агенцији за борбу против корупције („Сл.гласник РС“ број: 97/08, 53/10, 66/11-УС , 67/13-УС 8/15-УС)

Систем државне управе

Извршна власт у Републици Србији. Састав Владе и положај чланова Владе. Појам државне управе и врсте органа државне управе. Начела на којима се заснива рад органа државне управе. Послови државне управе. Прописи које доносе органи државне управе. Руковођење радом органа државне управе и структура руковођења. Унутрашње уређење органа државне управе. Правилник о унутрашњем уређењу и систематизацији радних места у органу. Управни окрузи. Унутрашњи надзор. Управна инспекција. Инспекцијски надзор. Поверавање послова државне управе. Сукоб надлежности, решавање о жалби, изузеће. Односи органа државне управе са Владом. Уређење Владе (Генерални секретаријат Владе. Службе Владе. Радна тела Владе. Кабинет председника Владе и Кабинет потпредседника Владе). Прописи и други акти које доноси Влада. Међусобни односи органа државне управе. Однос органа државне управе са државним и другим органима. Јавност рада и односи са грађанима. Слободан приступ информацијама од јавног значаја. Службена употреба језика и писама. Јавне агенције. Заштитник грађана. Органи општине.

Радно законодавство

Извори радног права; међународни извори радног права; унутрашњи извори радног права; међусобни однос закона, колективног уговора, правилника о раду и уговора о раду.

Специфичност рада у државним органима; основна правила о државним службеницима (појам државних службеника и појам намештеника; послодавац; примена општих прописа о раду и посебног колективног уговора; начела деловања државних службеника). Права и дужности државних службеника; спречавање сукоба интереса. Врсте радних места државних службеника. Попуњавање слободних радних места (услови за запослење; допуштеност и начин попуњавања радног места; трајање радног односа; пробни рад; попуњавање положаја; престанак рада на положају; последице престанка рада на положају). Оцењивање и напредовање државних службеника. Премештај државних службеника због потребе рада. Стручно усавршавање и оспособљавање (стручно усавршавање; додатно образовање; стручни испит; стручно оспособљавање - приправништво). Одговорност државних службеника (дисциплинска одговорност; дисциплинске казне; дисциплински поступак; удаљење с рада; застарелост; одговорност за штету). Престанак радног односа. Права државних службеника при промени уређења државних органа. Одлучивање о правима и дужностима државних службеника (одлучивање у првом степену; жалбене комисије). Уређење кадровског система (кадровски план; Служба за управљање кадровима; Централна кадровска евиденција; Високи службенички савет). Посебна правила о намештеницима. Надлежност управне инспекције. Плате државних службеника и намештеника.

***²Радни односи у органима локалне самоуправе; пријем у радни однос; приправници; распоређивање, преузимање и упућивање; дужности запослених и постављених лица; плате; одговорност запослених и постављених лица; престанак радног односа; остваривање и заштита права запослених и постављених лица; надлежност управне инспекције.

***³Општи прописи о раду (Закон о раду); права запослених; обавезе запослених и обавезе послодавца; забрана дискриминације. Заснивање радног односа (услови за заснивање радног

² Извор: Закон о запосленима у аутономним покрајинама и јединицама локалне самоуправе („Сл.гласник РС“ број: 21/2016)

³ Извор: Закон о раду („Сл.гласник РС“ број: 24/05, 61/05, 54/09, 32/13, 75/2014 и 13/2017-УС)

односа; начин заснивања радног односа; преговарање; уговор о раду; ступање на рад; радна књижица; посредовање у запошљавању). Врсте радног односа (радни однос на неодређено време; радни однос на одређено време; пробни рад; радни однос за обављање послова са повећаним ризиком; радни однос са непуним радним временом; приправници). Радно време (пуно радно време; непун радно време; скраћено радно време; прековремени рад; распоред радног времена; прерасподела радног времена; ноћни рад и рад у сменама). Одмори и одсуства (одмор у току дневног рада; дневни одмор; недељни одмор; годишњи одмор; плаћено и неплаћено одсуство; мировање радног односа). Заштита запослених (општа заштита; заштита омладине; заштита материнства; породилско одсуство и одсуство са рада ради неге детета; одсуство са рада ради посебне неге детета или друге особе; неплаћено одсуство са рада док дете не наврши три године живота; заштита инвалида; заштита личних података; обавештење о привременој спречености за рад). Зарада, накнада зараде и друга примања (зарада; минимална зарада; накнада зараде; накнада трошкова; друга примања). Вишак запослених. Накнада штете. Удаљење запосленог са рада. Измена уговора о раду (измена уговорених услова рада; премештај у друго место рада; упућивање на рад код другог послодавца). Престанак радног односа (разлози за престанак радног односа; споразумни престанак радног односа; отказ уговора о раду од стране запосленог; отказ уговора о раду од стране послодавца; посебна заштита од отказа уговора о раду; отказни рок и новчана накнада; незаконит престанак радног односа). Остваривање и заштита права запослених (одлучивање о правима и обавезама запосленог; заштита појединачних права; рокови застарелости потраживања из радног односа). Рад ван радног односа (привремени и повремени послови; уговор о делу; уговор о стручном оспособљавању и усавршавању; допунски рад; samozapošljavanje). Синдикално организовање запослених (синдикат; репрезентативност синдиката; утврђивање репрезентативности синдиката; правна и пословна способност синдиката). Надлежност инспекције рада.

Социјално осигурање; пензијско и инвалидско осигурање; осигурање за случај незапослености; здравствено осигурање.

Канцеларијско пословање

Општа и основна питања канцеларијског пословања: појам канцеларијског пословања; значај и улога канцеларијског пословања; прописи којима је регулисано канцеларијско пословање органа државне управе и примена прописа; основни појмови канцеларијског пословања (поднесак; акт; прилог; предмет; досије; фасцикла; роковник; регистратурски материјал; архивска грађа; пријемна канцеларија; писарница; архива; архивски депо; прописи и други општи акти; аналитички материјал; решење).

Примање поште; непосредно примање поднесака; потврда о пријему поднеска; пријем поште од другог органа државне управе; пријем поште преко поштанске службе; отварање и прегледање поште; отварање и прегледање обичне и препоручене поште; отварање пошиљке која представља државну, војну или службену тајну; поступак са актима који подлежу таксирању; пријемни штамбиљ.

Распоређивање поште и класификација предмета по материји; врсте евиденција о предметима; основне евиденције о актима и предметима; картотека предмета; скраћени деловодник; вођење евиденције путем аутоматске обраде података; помоћне евиденције; попис аката; вођење евиденције по досијеима; евидентирање аката који су одређени као државна, војна или службена тајна; поступак са нерешеним предметима истеком године - презавођење предмета; здруживање аката; омот списка; достављање аката у рад; роковник; развођење аката; отпремање поште; архивирање и чување предмета; архивска књига.

Послови у непосредној вези са канцеларијским пословањем; службени акт, обнављање (реконструкција) предмета; печати и штамбиљи; распоред радних просторија, рад у радним

просторијама; примање странака; употреба телефона; дежурство; надзор над применом прописа о канцеларијском пословању; оверавање потписа, рукописа и преписа; административне таксе; канцеларијско пословање у судовима; канцеларијско пословање у јавном тужилаштву; канцеларијско пословање у органима за вођење прекршајног поступка; канцеларијско пословање у установама за извршење кривичних санкција.